

פרק ב: הזדמנות

בתחילת השנה קבלתי הזמנה לשאת הרצאת פתיחה בכינוס מקצועי שתוכנן לחודש יולי 2009 בעיר ז'שוב (Rzesow) שבפולין. ז'שוב מצויה במרחק של כ-200 ק"מ מוולברום והמחשבה שאוכל אולי לבקר בעיירת הולדתם של הורי הציתה את דמיוני. כתבתי למארגני הכינוס שאשמח להיענות להזמנה וספרתי להם על שורשי העתיקים בוולברום ועל תקוותי לבקר בעיירה ולנסות למצוא בארכיון מקומי (אם קיים כזה) כל תיעוד אפשרי על חייהם של הורי ואבות אבותיי במקום. מארגני הכינוס נרתמו למשימה ופנו אל הכומר בכנסיה המקומית שבה לדעתם נשמרו רישומי לידה נישואים ופטירה של תושבי העיירה. מעט תהיתי מה ליהודים ולרישום בכנסייה אך כשנתבקשתי כעבור זמן מה לשלוח שמות ותאריכי לידה של הורי החלה רמת הציפיות לעלות. עכשיו התעוררה בעיה קטנה שמקורה באי ידיעה של האיות בפולנית של שמות המשפחה. אמנם היו בידי דרכוניהם של הורי עם תאריכי הלידה המתאימים אך עם איות שמות המשפחה באנגלית, מה שעלול, כפי שאכן התברר בהמשך, להיות שונה בתכלית מהאיות בפולנית. החל מרוץ להשגת המידע הדרוש. אחי מצא אצלו תעודת בית ספר של אמנו כשהייתה בגיל חמש עשרה בו הופיע שמה המלא בפולנית. כמו כן מצא תעודה כלשהיא של אבינו עם איות של שם המשפחה צוויגנבוים בצורה Cwajgenbaum. צורה שנראתה לנו מוזרה אך כשהראו אותה לדוברי פולנית אוטנטיים בטאו אותה אלו בדיוק כשם שאנו ביטאנו את הכיתוב צוויגנבוים בעברית. העברתי את המידע המבוקש לפולין והמתנתי בכיליון עיניים לתגובה. זו בוששה להגיע מספר חודשים והספק החל לרסם בליבי. והנה ימים ספורים לפני הנסיעה לפולין מגיע בדואר האלקטרוני המכתב המיוחל ובו הודעה שלאחר חיפושים רבים במוסדות שונים שהעלו חרס נמצא לבסוף כל המידע על משפחות אימי ואבי במשרד הרישום האזרחי שבוולברום. דא עקה תאריך הלידה של אבי אינו תואם את הרישום של אדם בשם זהה שנולד אמנם באותו החודש אך ביום שונה ובשנה אחת קודם ללידתו של אבא. חשבתי לעצמי שלא נורא הדבר, כנראה שהתאריך בדרכון שגוי ואבי מבוגר בשנה מכל מה שאנחנו והוא ידענו לאורך כל השנים. כמו כן כתבו לי מארגני הכינוס שסדרו עבורי הסעה לוולברום ביום האחרון לכינוס עם מלווה פולני ושהובטח להם על ידי עובדות המשרד בוולברום שכל החומר שנמצא ימתין לי אצלן מוכן ומזומן. העתק אותו מכתב מובא להלן:

Dear Professor,

I am sorry that I have not written too much lately. It is so close to the conference and you probably are waiting for any information. It is really hard to find anything about your family in Wolbrom. From all institutions and offices only in one: URZĄD STANU CYWILNEGO in Wolbrom was found some information about Sztarkow family and Cwajgenbaum family. Ladies who work there and help me are confused with dates of birth - they found Israel Cwajgenbaum who was born on May 15 in 1915 (you wrote: May 5 1916). So they are looking almost for everybody who has surname that you sent me. It really takes time because it is in old archive but ladies who work there are very kind. They promised me that everything they found will be prepared for Friday (10 July). I give all information to my colleague who will go with you to Wolbrom and I hope that you will have wonderful trip.

Best regards,
Lidia Galda

רמת התרגשותי הלכה וגברה ככל שהתקרב מועד הנסיעה. התקשרתי לכל מי שסברתי שעשוי לדעת משהו על הכתובת של הבית בוולברום עם המרתף הגדול אך כל ניסיונותיי היו לשווא. בת דודי דליה מעין דור שביקרה ביקור חטוף בוולברום לפני מספר שנים שלחה אלי תמונות של הבית אותן צלמה שם בעת ביקורה וכן תמונה עתיקה יותר שקיבל אביה גרשון לפני שנים. על אחד הקירות הצלחתי במאמץ בילוש עם בני לזהות שלט עם שם רחוב ועל קיר אחר זיהינו מספר בית.

תמונת הבית עם שלט שם הרחוב בפינה הימנית העליונה של החלון הימני

תמונת חזית הבית עם המספר 23 על הקיר בפינה הימנית העליונה של המסגרת המקיפה את צמד החלונות הימניים. (תמונה זו עתיקה יותר וצולמה מספר שנים לפני ביקורה של בת דודי)

דליה סיפרה לי שבעת ביקורה ביקשה מבעלי הבית רשות להציץ למרתף כדי לראות את בריכות הסיד האגדיות אך אלו סרבו בתוקף. הפולנים חרדים מכל יהודי שמבקש לראות נכס אשר לפני המלחמה היה רכוש משפחתו. זאת מכיוון שישנם מקרים של תביעות משפטיות להשבת רכוש. חשבתי כיצד להפיג חשש כזה מפני והחלטתי שאנסה לבקש מאישיות ציבורית מכובדת בוולברום להתלוות אלי לביקור בבית. בכל מקרה רכשתי מתנה שהועדתי לדיירים הנוכחיים כדי לרכך את ליבם. הגיע היום המיועד לנסיעה לכנס. הטיסה לז'שוב בחברת התעופה הפולנית לוט דרך וורשה עברה חלק. כבר במטוס, ויותר מכך בז'שוב, הרגשתי שאני חוזר עשרות שנים לאחור לילדותי בקרית חיים בה שמעו אוזני הרבה מצלילי

השפה הפולנית מבלי להבין אותה. פה ושם חזרו מילים ספורות מוכרות ועוררו רגשות נוסטלגיים חבויים. גם המאכלים הפולניים הזכירו את תבשיליה של אמא ועוררו גלי געגועים. שני ימי הכינוס בז'שוב נראו לי מאד ארוכים וזאת למרות האינטנסיביות שלהם. הרצאתי בפתיחת היום השני עברה בהצלחה רבה וקבלתי הרבה תגובות חיוביות והבעת רצון לשיתופי פעולה במחקר. המארחים הפולניים התייחסו אלי בצורה חברותית נפלאה ויצאו מגדרם להנעים את שהותי במקום. חלק לא קטן מהם ידעו כבר על "ההיסטוריה הפולנית" שלי ונדמה היה לי שגם הם מתרגשים מרעיון הביקור שלי בוולברום. פגשתי את פרופ' פאבל שאמור היה ללוותני לוולברום ושמחתי מאד להכיר אדם סימפטי וחייכן שהישרה אורה חמה וידידותית. אני כמובן חיכיתי בציפייה רבה ליום האחרון של הכינוס שבבוקרו תוכננה הנסיעה עם פאבל ליום שלם לוולברום. בבוקר אותו יום התעוררתי מוקדם מהרגיל סיימתי את כל ההכנות לעזיבת המלון בז'שוב וישבתי בלובי ממתין בקוצר רוח לפאבל. סוף סוף הגיע המיוחל ובערך ב תשע בבוקר יצאתי מז'שוב בליווי פרופ' פאבל ובנו בן ה 12 לנסיעה במכוניתם אל וולברום.